

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-338-56>

УДК 631:658.012.2

СКОРОХОД Ірина

Волинський національний університет імені Лесі Українки

<https://orcid.org/0000-0001-8628-3715>e-mail: iryna.skorohod@vnu.edu.ua

ПАВЛОВ Костянтин

Волинський національний університет імені Лесі Українки

<https://orcid.org/0000-0003-2583-9593>e-mail: pavlovkostya@gmail.com

ПАВЛОВА Олена

Волинський національний університет імені Лесі Українки

<https://orcid.org/0000-0002-8696-5641>e-mail: pavlova.olena@vnu.edu.ua

СИЧУК Олександр

Волинський національний університет імені Лесі Українки

<https://orcid.org/0009-0009-1760-9123>e-mail: Sychuk.Oleksandr@vnu.edu.ua

РОЗРОБКА ТА УПРАВЛІННЯ ГАЛУЗЕВИМИ НАУКОВИМИ ПРОЄКТАМИ В СФЕРІ ОРГАНІЧНОГО ВИРОБНИЦТВА

Стрімкий розвиток сфери органічного виробництва набуває актуальності в останні десятиліття в зв'язку з погіршенням екологічної ситуації та стану здоров'я людей. Незважаючи на збільшення чисельності населення планети, прогнозована продовольча криза, за деякими науковими дослідженнями, наразі не набула значного розповсюдження. Виробництво сільськогосподарської продукції швидко зростає, відбувається його диференціація відповідно до економічних потреб, що дозволяє запобігти ймовірному продовольчому колапсу. У зв'язку зі збільшенням попиту на органічну продукцію як на світовому, так і на внутрішньому ринку, постає потреба у розробці ефективних технологій вирощування органічних культур. Тому необхідності набуває дослідження світового досвіду науково-освітньої підтримки розвитку сфери органічного виробництва.

Метою даного дослідження є оцінка управління галузевими науковими проєктами в сфері органічного виробництва в Україні.

У статті детально досліджено сучасний стан органічного сектору України, виявлено ключові виклики та перспективи його розвитку, а також запропоновано конкретні стратегії для збільшення виробничих обсягів і успішного виходу підприємств на міжнародні ринки. У статті досліджено, як збройний конфлікт впливає на органічну галузь України, акцентуючи увагу на посиленні ризиків для цього сектору. Було вивчено динаміку змін площі сільськогосподарських земель, призначених для органічного виробництва, а також детально проаналізовано причини скорочення кількості операторів на ринку органічної продукції. Ідентифіковано провідні компанії на ринку за кількістю сертифікованих виробників органічної сільськогосподарської продукції. Було визначено чинники, які призводять до зменшення обсягів продажів продукції на внутрішньому ринку. Проведено SWOT-аналіз ефективності органічного виробництва в Україні в умовах воєнного стану. Також здійснено аналіз міжнародних стандартів та вимог, що можуть покращити конкурентні позиції українських виробників на глобальному рівні. Під час дослідження було використано звіти та матеріали Міжнародної Федерації органічного сільськогосподарського руху (IFOAM), а також документи ТОВ «Органік Стандарт» та ГО «Органічна Україна». Крім того, були залучені різноманітні онлайн-джерела, і проаналізовано поточний стан проєктів міжнародної співпраці, спрямованих на розвиток ринку органічної продукції. Зважаючи на швидке зростання попиту на органічні продукти, результати цього дослідження можуть стати корисним ресурсом для аграрних підприємств, державних організацій, науково-дослідних установ та міжнародних партнерів, зацікавлених у співпраці з українськими виробниками органічної продукції.

Аналіз та висвітлення огляду розвитку сфери органічного виробництва в провідних галузевих наукових проєктах дало змогу сформувати перспективні напрями вдосконалення введення органічного агровиробництва на всіх рівнях підготовки, що сприятиме покращенню потенціалу органічного сектору як всередині сільськогосподарських програм реорганізації даної галузі, так і за їх межами в співпраці з іншими країнами.

Ключові слова: органічне виробництво, ринок органічної продукції, стратегія розвитку, галузеві наукові проєкти, проєкти еко-сталого розвитку, зміцнення позицій, діагностика розвитку.

SKOROKHOD Iryna, PAVLOV Kostiantyn,

PAVLOVA Olena, SYCHUK Oleksandr

Lesya Ukrainka Volyn National University

DEVELOPMENT AND MANAGEMENT OF INDUSTRY-SPECIFIC SCIENTIFIC PROJECTS IN THE FIELD OF ORGANIC PRODUCTION

The relevance of the development of organic production has been actively discussed in recent decades, and this is facilitated by the grave concern of some people about the future of the environment and human health. Despite the world's population increase, the predicted food crisis, according to some scientific studies, has not yet become widespread. Agricultural production is skyrocketing, and its differentiation is taking place due to economic needs, which allows us to postpone the probable food collapse further. Due to the increase in demand for organic products both in the global and domestic markets, there is a need to develop effective technologies for growing organic crops. Therefore, studying the world experience of scientific and educational

support for developing the organic production sector is necessary. This study aims to assess the management of industry-specific scientific projects in the field of organic production in Ukraine.

This paper carefully analyzes the current state of the organic sector in Ukraine, identifies the main challenges and opportunities, and proposes specific strategies for increasing production volumes and successfully entering international markets. The importance of cooperation between government agencies, businesses, and the public for achieving success in this area is emphasized. This empirical work examines how the armed conflict affects the organic sector of Ukraine, focusing on increasing risks for this sector. The dynamics of changes in agricultural land designated for organic production were studied, and the reasons for the reduction in the number of operators in the organic market were analyzed in detail. The leading companies in the market, based on the number of certified producers of organic agricultural products, were identified. Factors leading to decreased product sales on the domestic market were identified. A SWOT analysis of the effectiveness of organic production in Ukraine under martial law was conducted. An analysis of international standards and requirements that can improve the competitive position of Ukrainian producers at the global level was also conducted. The study used reports and materials from the International Federation of Organic Agriculture Movements (IFOAM) and documents from Organic Standard LLC and Organic Ukraine NGO. In addition, various online sources were used, and the status of international cooperation projects aimed at developing the organic market was analyzed. Given the rapid growth in demand for organic products, the results of this study can become a valuable resource for agricultural enterprises, government organizations, research institutions, and international partners interested in cooperating with Ukrainian organic producers.

Analysis and coverage of the review of the development of organic culture in leading industry scientific projects made it possible to form new directions for improving the introduction of organic agricultural production at all levels of preparation, which will contribute to improving the potential of the organic sector both within agricultural reorganization programs of this industry and beyond in cooperation with other countries.

Keywords: organic production, organic product market, development strategy, industry research projects, eco-sustainable development projects, strengthening positions, development diagnostics.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Оскільки органічні продукти набирають все більше популярності та суттєво впливають на сільське господарство й загальну економіку, питання стратегічного розвитку органічного ринку в Україні стає надзвичайно важливим. Збільшення виробництва органічних товарів і зміцнення їхніх позицій на міжнародній арені мають значний вплив на економіку країни, особливо в умовах глобальних змін і викликів, таких як кліматичні зміни, зростаюча екологічна свідомість та посилення конкуренції на світовому ринку.

На сьогодні український органічний сектор займає невелику частку світового ринку органічних продуктів, проте в останні роки спостерігається стабільне зростання кількох ключових показників та покращення якості попиту на цю продукцію в контексті екологічної орієнтації бізнесу та ефективного споживання ресурсів. В Європі збільшується попит на органічні товари, що призводить до їх дефіциту, тоді як Україна має достатню кількість земель, придатних для органічного сільськогосподарського виробництва. Країна володіє великими площами ґрунтів, які сприятливі для сільськогосподарського виробництва, на відміну від багатьох інших країн. Таким чином, цей сектор має потенціал зайняти важливе місце на світовому ринку органічних продуктів за умов належних зусиль, оскільки ці землі можуть бути ефективно використані для виробництва. Виробництво органічної продукції в Україні може стати одним із основних джерел доходів для багатьох регіонів. Невеликі підприємства мають можливість успішно конкурувати з великими виробниками та розвиватися в цій галузі.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Напрямок розвитку інноваційно-інвестиційних стратегій розбудови ринку органічної форми виробництва в умовах військового стану та проведення наукових досліджень у сфері менеджменту та безпеки по даному вектору проєктів є темою дослідження таких науковців як Білокінна І. Д. [1] та Болоховська, А. [2]. Дослідженням розробки та управління галузевими науковими проєктами в сфері органічного виробництва займалися науковці Грановська Л. М. та Морозова О. С. [3]. Вчені Іванюта С. П. та Якушенко Л. М. [6] розглядали напрям розвитку Європейського зеленого курсу та симбіозу кліматичної політики України. Стратегії розвитку органічного ринку в Україні та шляхи його збільшення зі зниженням позицій на міжнародному форматі ринку стали темою робіт Короходова О. Д. [7]. Емпіричні роботи розвитку продажу та збуту органічної продукції та виробництва в Україні і перспективи інвестиційної діяльності даного напрямку фінансових вкладень були досліджені Негода Ю. В. [8], Зоря О. П., Зоря С. П. та Мауер Д. Р. [5]. Грановська Л. М. та Морозова О. С. [4] в своїй науковій роботі вивчали екологічні інновації як елемент природокористування. Органічну форму виробництва, як фундамент/напрямок інтенсивної стратегії управління в агропромисловому комплексі підприємства досліджував Савченко М. В. [15]. Сенишин О. С. присвятив власну працю формування стратегічних напрямків розвитку органічного землеробства в Україні з використанням методики [16].

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Основними завданнями даного дослідження є: визначення теоретичних основ поняття ринок органічного виробництва; вивчення нормативно-правового законодавства регулювання галузевих наукових проєктів в сфері органічного виробництва; формування оцінки результативності діючих галузевих наукових

проектів; виокремлення перспектив реструктуризації проектів для розширення ринку органічного виробництва в міжнародних масштабах для українських реалій.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Органічний сектор українського ринку є частиною економіки, що зосереджується на виробництві, розповсюдженні та споживанні органічних продуктів. Він включає вирощування та виробництво різноманітної агропродовольчої продукції згідно зі стандартами органічного виробництва, встановленими на міжнародному рівні. Дослідники Скороход І. С., Сніжок С. Ю. у своїй праці підтверджують також, що розвиваючи внутрішній ринок, Україна все активніше заявляє про себе на міжнародному ринку органічної продукції, стає одним із світових лідерів за площею сільськогосподарських угідь, які використовуються під її обробіток, збільшуючи асортимент пропонованої продукції [17].

Аграрний сектор економіки України становить більше 10% основних виробничих ресурсів і забезпечує приблизно 20% робочої сили. Загалом, в країні створюються сприятливі та перспективні умови для розвитку приватного підприємництва в аграрній сфері, а також здійснюється реорганізація колективних сільськогосподарських підприємств у нові аграрні структури. Динаміка зміни споживання органічної продукції в Україні за період 2017-2023 рр., млн.дол. США подана на рис. 1.

Рис. 1. Обсяги споживання органічної продукції в Україні за період 2017-2023 рр., млн.дол. США

Джерело: побудовано на основі [10, 11]

Наукові проекти в сфері аграрного органічного виробництва мають кілька ключових характеристик. По-перше, вони базуються на інноваційних наукових ідеях, які слугують основою для нововведень, деталізуються в процесі інноваційної діяльності, проходять технічну перевірку та впроваджуються у виробничі процеси. По-друге, основним критерієм ефективності цих проектів є відповідність суспільним потребам та важливість їхніх результатів. В сучасних умовах основними джерелами фінансування для проектів з розвитку органічного виробництва є власні кошти підприємств і організацій. Щодо державної підтримки, фінансування наукових досліджень за останні роки знизилася на 35,5%, а фінансова підтримка агропромислового комплексу скоротилася на 75% [13]. В рамках Стратегії сталого розвитку України до 2030 року планується розширити площу органічних сільськогосподарських земель до 3 мільйонів гектарів, що складе 7% від загальної площі країни (збільшившись з 1,1%). Починаючи з 2020 року, передбачається щорічне зростання виробництва та реалізації органічної продукції на рівні не менше 5%. Європейський Союз також має намір до 2030 року підвищити площі органічного землеробства до 25%, наразі цей показник становить 8%. Одночасно планується, щоб щонайменше 10% сільськогосподарських земель були перетворені на житлові території з високим рівнем біорізноманіття.

В табл. 1 представлено SWOT-аналіз стану ринку органічного виробництва в Україні під час війни.

Таблиця 1.

SWOT-аналіз стану ринку органічного виробництва в Україні під час війни

Сильні сторони	Слабкі сторони
- Виробництво органічних продуктів на місцевому рівні зменшує залежність від імпорتنих товарів і підвищує продовольчу самодостатність країни. - Збільшується попит на продукти, виготовлені в регіоні. - Забезпечується охорона ґрунтових та водних ресурсів. - Підвищується екологічна свідомість	- Економічний спад, спричинений військовим конфліктом - Органічні продукти можуть бути менш конкурентоспроможними у порівнянні з імпортними аналогами. - Військові дії обмежують доступ до ресурсів - Галузь залежить від експорту. - Процеси сертифікації є складними.
Перспективи	Загрози
- Зміцнення ринкових позицій локальних виробників органічної продукції. - Розширення асортименту в органічному виробництві.	- Руїнування інфраструктури, яка підтримує ефективні логістичні процеси в органічному виробництві. - Схильність до екологічних катастроф. - Сильна конкуренція з боку традиційного аграрного сектору. - Збільшення ризиків у сфері експортної торгівлі. - Недостатня державна підтримка, що обмежує можливості для розвитку.

Джерело: побудовано на основі [12; 14]

На сьогодні в Україні діють оператори органічної продукції, більшість з яких, а саме 85%, сертифіковані українським органом ТОВ «Органік Стандарт», тоді як решта 15% підлягають контролю іноземних сертифікаційних органів.

Для сприяння розвитку виробництва органічної продукції Міністерство аграрної політики України активно бере участь у таких міжнародних ініціативах:

1. Швейцарсько-українська програма «Розвиток торгівлі з високою доданою вартістю в органічному та молочному секторах України» (QFTP) реалізується Дослідним інститутом органічного сільського господарства (FiBL) у співпраці з HELVETAS Swiss Intercooperation та SAFOSO AG (Швейцарія).
2. Проект «Німецько-українська співпраця в галузі органічного сільського господарства» (COA), який підтримується Федеральним міністерством продовольства та сільського господарства Німеччини (BMEL), а також компаніями Agriculture & Finance Consultants (AFC) та IAK Agrar Consulting з 2016 року.
3. Програма «Органічна торгівля для розвитку у Східній Європі» (OT4D), яка впроваджується IFOAM – Organics International у співпраці з HELVETAS Swiss Intercooperation та Дослідним інститутом органічного сільського господарства (FiBL).
4. Проект Європейського Союзу «Інституційна та політична реформа дрібномасштабного сільського господарства в Україні» (IPRSA), спрямований на реформування аграрного сектора України.
5. Програма USAID з аграрного і сільського розвитку (АГРО), яка підтримує різні ініціативи в аграрній сфері України.

Ці міжнародні ініціативи надають Україні експертну допомогу у розробці та вдосконаленні законодавчої та нормативно-правової бази, реалізації законів у сфері органічного виробництва, а також у питаннях дистрибуції та маркування органічної продукції. Участь у таких програмах надає Україні доступ до професійної підтримки в удосконаленні законодавства та регуляторних механізмів у сфері органічного виробництва. Це сприяє підвищенню ефективності дистрибуції та маркування органічної продукції. Також завдяки цим програмам реалізуються різні ініціативи, спрямовані на розвиток органічного сектору, зокрема проект IPRSA та програма USAID «АГРО», що фокусується на розвитку сільського господарства та сільських громад.

Україна отримує значну міжнародну підтримку для розвитку органічного ринку від різних країн та організацій. Зокрема, у період з 2005 по 2018 рік Державний секретаріат Швейцарії з економічних питань (SECO) за сприяння Дослідного інституту органічного сільського господарства (FiBL, Швейцарія) реалізував проект розвитку органічного ринку в Україні. Також у 2002–2010 роках Швейцарська агенція розвитку та співробітництва (SDC) спільно з Бернським університетом прикладних наук (BFH) впроваджувала низку проектів. Починаючи з 2016 року, Федеральне міністерство продовольства та сільського господарства Німеччини (BMEL), разом із компаніями Agriculture & Finance Consultants (AFC) та IAK Agrar Consulting, активно підтримують органічне сільське господарство в Україні. Органічний сектор України отримує підтримку від Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) через такі ініціативи, як «АгроІнвест», «Розвиток сільського господарства та сільських територій» (ARDS), а також через Western NIS Enterprise Fund (WNISEF), починаючи з 2017 року. Крім того, Міністерство закордонних справ Канади у співпраці з Менонітською асоціацією економічного розвитку (MEDA) сприяє розвитку плодоовочевому сектору в Україні через Український проект розвитку бізнесу у плодоовочівництві (UHBPD).

Україна активно співпрацює з низкою міжнародних організацій, таких як Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (FAO), програма EU4Business та Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). Завдяки участі в цих ініціативах країна отримує експертну допомогу у створенні та вдосконаленні законодавчих і нормативних актів, які регулюють органічне виробництво, а також у налагодженні процесів дистрибуції та маркування органічної продукції. Крім того, міжнародна підтримка сприяє реалізації різноманітних заходів, що стимулюють розвиток органічного сектору [19].

Одним із практичних досягнень розвитку органічного ринку стала участь у конгресі та укладання двох міжнародних договорів на постачання органічної продукції до Швейцарії. Під час цього заходу також відбулася виставка органічних товарів, де 36 учасників привернули увагу понад 3 000 відвідувачів. На Міжнародній конференції «Підвищення рівня прозорості органічних виробничо-збутових ланцюгів» 169 учасників з 14 країн підкреслили необхідність впровадження належних практик органічного сільського господарства, скорочення виробничо-збутових ланцюгів та забезпечення простежуваності продукції для досягнення більшої прозорості. Національний павільйон України вперше був представлений четвертий раз на найбільшій міжнародній виставці органічної продукції «Біофах» у Нюрнберзі, Німеччина. Сімнадцять представників павільйону провели понад 800 ділових зустрічей, а Україну вперше представили на високому політичному рівні. Ці заходи сприяють зміцненню позицій українського органічного сектору на міжнародному рівні, а також сприяють обміну досвідом та встановленню нових ділових контактів.

Наступним етапом розглянемо Грантову програму, започатковану об'єднанням «Органічна Ініціатива», яке об'єднує основних учасників органічного сектору України. Швейцарія підтримує програму «Органічна торгівля для розвитку у Східній Європі (OT4D)», яку реалізує IFOAM – Organics International у співпраці з HELVETAS Swiss Intercooperation та Дослідним інститутом органічного сільського господарства

(FiBL). Крім того, Швейцарія бере участь у швейцарсько-українській ініціативі «Розвиток торгівлі з високою доданою вартістю в органічних та молочних секторах України», яку впроваджує FiBL у партнерстві з SAFOSO AG (Швейцарія). Загальна сума фінансової підтримки цієї програми становить 230 000 швейцарських франків. Ця грантова програма сприяє розвитку органічного сектору України, надаючи фінансову допомогу ключовим учасникам ринку та підтримуючи їхнє стійке зростання. Завдяки міжнародній підтримці Україна має змогу вдосконалювати свої виробничі процеси, покращувати стандартами органічного виробництва та зміцнювати свої позиції на глобальному ринку органічної продукції. Ціль цієї програми полягає в підтримці виробників органічної продукції та в зміцненні потенціалу органічного сектору України на середньо- та довгострокову перспективу. Учасниками програми є оператори органічного ринку, постачальники послуг, а також громадські організації та спілки, які займаються органічним виробництвом, обігом і маркуванням органічних продуктів. Всі вони є юридичними особами-резидентами України.

Перший етап грантової програми проводився з квітня по серпень 2022 року. У серпні 2022 року розпочався другий етап, і деякі з підтриманих ініціатив мають завершитися до вересня 2023 року. Третій етап програми проходив у травні-червні 2023 року. На цьому етапі було надано фінансову підтримку розвитку органічного ринку України на загальну суму 90 000 швейцарських франків. Більше 120 операторів органічного ринку отримали фінансову допомогу в рамках грантової програми «Підтримка органічного сектору в Україні», загальна сума якої склала еквівалент 440 тисяч доларів США. Програма спрямована на розвиток органічного сектору в Україні, забезпечуючи фінансову підтримку ключових учасників ринку та сприяючи їхньому сталому розвитку. У майбутньому, для збільшення обсягів виробництва та посилення конкурентних позицій українського органічного сектору на міжнародній арені, пропонується реалізувати такі стратегічні заходи: (табл. 2):

Таблиця 2.

Напрями розширення виробництва та зміцнення позицій українського органічного сектору на світовому ринку

Напрямок	Механізм реалізації
Встановлення чітких цілей	визначення конкретних і досяжних цілей, таких як збільшення обсягів виробництва органічної продукції на певний відсоток протягом встановленого періоду, отримання сертифікатів для органічної продукції від визначеної кількості фермерів, а також розширення географії експорту.
Розробка маркетингової та збутової стратегії	створення ефективної маркетингової стратегії для просування українських органічних продуктів на міжнародних ринках; участь у виставках та ярмарках, проведення рекламних кампаній, розвиток онлайн-продажів та інші заходи
Підтримка виробників	надання державною стороною влади підтримки виробникам органічної продукції через субсидії, фінансову допомогу для впровадження органічних технологій та навчання персоналу у сфері органічного землеробства
Підсилення контролю якості	забезпечення високої якості органічної продукції та її відповідність стандартам; удосконалення системи сертифікації та контролю якості на всіх етапах виробництва.
Розвиток інфраструктури	будівництво сучасних сховищ та переробних підприємств, покращення транспортної логістики та забезпечення доступу до необхідних ресурсів.
Підтримка досліджень та інновацій	впровадження нових технологій та методів, що сприятимуть підвищенню продуктивності та якості органічної продукції.
Встановлення чітких цілей	визначення конкретних і досяжних цілей, таких як збільшення обсягів виробництва органічної продукції на певний відсоток протягом встановленого періоду, отримання сертифікатів для органічної продукції від визначеної кількості фермерів, а також розширення географії експорту

Джерело: побудовано на основі [18; 20]

Загалом, впровадження цих стратегічних заходів сприятиме зростанню виробництва органічної продукції в Україні та зміцненню її позицій на міжнародному ринку.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Проведені дослідження дозволили визначити ключові особливості розвитку та функціонування ринку органічної продукції в Україні. Аналіз поточного стану виробництва органічних продуктів свідчить, що навіть у складних умовах військового конфлікту країна продовжує нарощувати обсяги виробництва, про що свідчить зростання експорту. Щорічно збільшується кількість виробників і операторів у галузі органічного виробництва, а українська органічна продукція користується попитом не лише серед споживачів у Європі, а й у інших країнах, які імпортують ці товари.

Для розвитку органічного виробництва необхідно знаходити ефективні шляхи створення справедливої конкуренції та забезпечення конкурентоспроможності органічної продукції. При цьому конкурентні переваги органічних продуктів відіграють ключову роль у зміцненні економічної позиції України. Проте в сучасних умовах органічне виробництво стикається з численними викликами, тому його конкурентоспроможність має ґрунтуватися на ефективному використанні ресурсів та підвищенні продуктивності.

Перехід до органічного виробництва продуктів стає одним із ключових напрямків розвитку сучасної світової економіки. Щороку показники глобального ринку органічного сільського господарства демонструють зростання. Незважаючи на те, що частка українського ринку органічної продукції у світовій

структурі залишається невеликою, останніми роками спостерігаються позитивні тенденції: суттєве збільшення площ сертифікованих органічних земель, стабілізація внутрішнього ринку та зростання споживання органічних продуктів харчування.

У цій роботі узагальнено ключові механізми державного регулювання органічного виробництва в Україні та визначено основні проблеми, які гальмують розвиток цього сектора. На основі дослідження були систематизовані стратегічні напрями розвитку органічного ринку України на найближчу перспективу. Реалізація Стратегії розвитку органічного сільського господарства сприятиме зміцненню конкурентоспроможності українського ринку органічної продукції. Завдяки природним і трудовим ресурсам, а також науково обґрунтованому та підтримуваному державою органічному землеробству, Україна має потенціал посісти лідируючі позиції на глобальному ринку органічних продуктів у майбутньому.

Література

1. Білокінна І. Д. Інституційні аспекти розвитку органічного виробництва під час військового стану в Україні. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 2024. № 330(3), С. 15-20. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-330-2>
2. Болоховська, А. Тренд на органічне в Україні: як розвивається та що пропонує ринок. *Економічна правда*, 2024. № 1. С. 1-5. DOI: <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/01/18/708903/>
3. Глобальні органічні сільськогосподарські угіддя та ринок продовжували зростати у 2021 році. URL: <https://www.ifoam.bio/>
4. Грановська Л. М., Морозова О. С. Екологічні інновації як елемент природокористування. *Маркетинг інновацій і інновацій в ринку: зб. тез доп. VIII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Суми, 2014. С. 25-26. URL: <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/37682>*
5. Зоря, О. П., Зоря, С. П., і Мауер, Д. Р. Концептуальні засади інвестиційного забезпечення виробництва і переробки екологічно безпечної продукції тваринництва. *Інфраструктура ринку*, 2021. № 60. С. 35–40. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/60_2021/9.pdf
6. Іванюта, С. П., Якушенко Л. М. Європейський зелений курс і кліматична політика України : аналітична доповідь. *Київ: НІСД*. 2022. 95 с. DOI: <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2022.12>
7. Корогод О. М. Стратегії розвитку органічного ринку в Україні: шляхи збільшення виробництва та зміцнення позиції на міжнародному ринку. *Економіка та суспільство*, 2024. № (61). С. 1-8. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-114>
8. Негода Ю. В. Ринок органічної продукції в Україні. *Економіка та суспільство*, 2024. № (54). С. 1-7. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-34>
9. Месель-Веселяк В. Я., Федоров М. М. Стратегічні напрями розвитку аграрного сектору економіки України. *Економіка АПК*, 2016. № (6), С. 37–49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2016_6_6
10. Органічне виробництво в Україні (2024). Органічне виробництво в Україні. URL: <https://minagro.gov.ua/>
11. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
12. Офіційний веб-сайт Національного університету біоресурсів і природокористування України. Міжнародне співробітництво НУБіП України. URL: <https://nubip.edu.ua/node/112471>
13. Офіційний веб-сайт Organic.Info. Інфографія: Органічна карта України 2022. URL: <https://organicinfo.ua/infographics/organic-map-of-ukraine-2022>
14. Офіційний веб-сайт АгроПерспектива. Площа сільськогосподарських угідь в Україні з органічним статусом – 246 126 га. URL: <https://www.agroperspectiva.com/ru/news/190826>
15. Павлова О., Павлов К., Опашинок Ю., Ширишков Н., Костюк М. Діджиталізація на виробничих підприємствах в галузі виробництва електричних мереж. Енергозбереження, Енергетика, Енергоаудит. Серія Економіка. №3(193). 2024. С. 49-61. DOI: <https://doi.org/10.20998/2313-8890.2024.03.04>
16. Сенишин О. С. Формування стратегічних напрямків розвитку органічного землеробства в Україні з використанням методики SWOT-аналізу. Формування стратегічних напрямків розвитку органічного сільського господарства в Україні методом SWOT-аналізу. *Внутрішній ринок*, 2017. № 10, С. 112–120. URL: <https://dspace.organic-platform.org/xmlui/handle/data/825>
17. Скороход І. С., Сніжок С. Ю. Проблеми та перспективи розвитку ринку органічної продукції України в умовах євроінтеграції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2022. № 45. С. 73-76. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-45-13>
18. Святкування 50-річчя CCOF із 50 причинами обрати органічні продукти. CCOF. URL: <https://www.ccof.org/>
19. Pavlov, K., Pavlova, O. et al. (2021) Economic Diagnostics and Management of Eco-Innovations: Conceptual Model of Taxonomic Analysis. In: Russo D., Ahram T., Karwowski W., Di Bucchianico G., Taiar R. (eds) *Intelligent Human Systems Integration 2021. IHSI 2021. Advances in Intelligent Systems and Computing*, vol 1322. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-68017-6_84

20. Zinoviiv Siryk, Oryslava Hrafska, Kostiantyn Pavlov, Bohdan Samoilenko and Roman Chorniiv. Sustainable development trends in the Ukrainian logistics market. E3S Web Conf., 567 (2024) 01024. Volume 567 (2024). DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202456701024> https://www.e3s-conferences.org/articles/e3sconf/abs/2024/97/e3sconf_pcgt2024_01024/e3sconf_pcgt2024_01024.html

References

1. Bilokinna, I. D. (2024). Institutional aspects of organic production development during martial law in Ukraine. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 330(3), 15–20. <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-330-2>
2. Bolokhovska, A. (2024). Trend on organic production in Ukraine: How it is developing and what the market offers. *Ekonomichna Pravda*, 1, 1–5. <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/01/18/708903/>
3. Global organic agricultural land and market continued to grow in 2021. (2024). IFOAM. Retrieved from <https://www.ifoam.bio/>
4. Granovska, L. M., & Morozova, O. S. (2014). Ecological innovations as an element of nature management. *Marketing of Innovations and Market Innovations: Abstracts of the VIII International Scientific and Practical Conference*, Sumy, 25–26. Retrieved from <http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/37682>
5. Zoria, O. P., Zoria, S. P., & Mauer, D. R. (2021). Conceptual principles of investment support for the production and processing of environmentally safe livestock products. *Market Infrastructure*, 60, 35–40. Retrieved from http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/60_2021/9.pdf
6. Ivanyuta, S. P., & Yakushenko, L. M. (2022). *European Green Deal and climate policy of Ukraine: Analytical report*. Kyiv: NISS. <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2022.12>
7. Korohod, O. M. (2024). Strategies for the development of the organic market in Ukraine: Ways to increase production and strengthen the position in the international market. *Economy and Society*, 61, 1–8. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-114>
8. Nehoda, Y. V. (2024). The organic products market in Ukraine. *Economy and Society*, 54, 1–7. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-34>
9. Mesel-Veselyak, V. Ya., & Fedorov, M. M. (2016). Strategic directions for the development of the agricultural sector of Ukraine's economy. *Economy of AIC*, 6, 37–49. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2016_6_6
10. *Organic production in Ukraine*. (2024). Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine. Retrieved from <https://minagro.gov.ua/>
11. *State Statistics Service of Ukraine*. (n.d.). Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua>
12. *National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine: International Cooperation*. (n.d.). Retrieved from <https://nubip.edu.ua/node/112471>
13. *Organic.Info: Infographics: Organic Map of Ukraine 2022*. (n.d.). Retrieved from <https://organicinfo.ua/infographics/organic-map-of-ukraine-2022>
14. *AgroPerspective: The area of agricultural land in Ukraine with organic status – 246,126 ha*. (n.d.). Retrieved from <https://www.agroperspectiva.com/ru/news/190826>
15. Pavlova, O., Pavlov, K., Opashnyuk, Yu., Shirshikov, N., & Kostyuk, M. (2024). Digitalization at production enterprises in the field of electrical networks production. *Energy Saving, Energy, Energy Audit. Economic Series*, 3(193), 49–61. <https://doi.org/10.20998/2313-8890.2024.03.04>
16. Senyshyn, O. S. (2017). Formation of strategic directions for the development of organic farming in Ukraine using the SWOT analysis methodology. *Internal Market*, 10, 112–120. Retrieved from <https://dspace.organic-platform.org/xmlui/handle/data/825>
17. Skorokhod, I. S., & Snizhok, S. Yu. (2022). Problems and prospects for the development of the organic products market in Ukraine under the conditions of European integration. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and World Economy*, 45, 73–76. <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-45-13>
18. *Celebrating 50 years of CCOF with 50 reasons to choose organic products*. (n.d.). CCOF. Retrieved from <https://www.ccof.org/>
19. Pavlov, K., Pavlova, O., et al. (2021). Economic diagnostics and management of eco-innovations: Conceptual model of taxonomic analysis. In Russo, D., Ahram, T., Karwowski, W., Di Bucchianico, G., & Taiar, R. (Eds.), *Intelligent Human Systems Integration 2021. IHSI 2021. Advances in Intelligent Systems and Computing*, Vol. 1322 (pp. 1–10). Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-68017-6_84
20. Siryk, Z., Hrafska, O., Pavlov, K., Samoilenko, B., & Chorniiv, R. (2024). Sustainable development trends in the Ukrainian logistics market. *E3S Web of Conferences*, 567(01024). <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202456701024>